

Program- förklaringen.

Det går för långt.

Hagar Olsson
skriver om
Lawrence post festum.

En diktare på Vasateatern
Av Johan Falck.

Intervju med Martin Ander-
sen-Nexo.
Av Casan.

Sverige på Island.

Tidevarvet flyttar den 1 oktober till nya lokaler, belägna Triewaldsgränd 2, 3 tr., mitt emot den nuvarande redaktionslokalen. Under flyttningsveckan utkommer iniet nummer av tidningen. Nr. 39 kommer alltså våra äroende prenumeranter tillhanda först lördagen den 15 oktober.

Till de kvartalsprenumeranter som ännu inte förnyat prenumerationsen på Tidevarvet medföljer som bilaga en globalskett för prenumerationsens underlättande. Tidevarvet kostar från den 1 oktober till årets slut kr. 1.50. Prenumerera i tid för sista kvartalet!

Vad har hänt?

DEN NYA REGERINGEN fick första dagen av sin tillvaro från den kommunistiska riksdagsgruppen ta emot en begäran om amnesti för de dömda deltagarna från Adals- och Clementsnäs-kra-allerena. Nekas kan ju för det första äga, att de utdömda straffen äro ganska hårda, och regeringen som själv dragit fördelen av nådevägen, bör ha förstälse för att det går lätt att handla i hastigt mod.

KREUGERS SKUGGA vilor som en mara över landet, förtätd av dr Bjerres mycket omreklamade och mycket ömdebaterade bok samt förre statsminister Ekman's i veckan offentliggjorda försvarskrift, där det säges att han lägger papperen på bordet. Men något väsentligt nytt kan man ej upptäcka.

Dr Bjerre säger visserligen i sin bok, att om den stora tragedi, som ej förbinden med Ivar Kreugers namn, ej blir upptakten till en skoninglös självdöd och tidsränniskan, har den skett förgäves. Borde ej både författaren och förlaget ålagt sig en sådan rännaskan och låtit rättägensförhandlingarna tala sitt dramatiska språk till slut. Ännu saknas det nödvändiga perspektivet för psykologisk behandling av hela denna tidepök i vårt land.

MANNENS FORENING är nu en verkligt även i Sverige. Kvinnan skall tillhållas att stanna i hemmet och föda många välkämpa barn. Arbetsgivare som envisas bibehålla kvinnlig arbetskraft böra bojkottas. Föreningens ursprungsbeteckning Göteborg. Man erindre sig valtes 6,000 nationalsocialister i denna stad.

KOPENHAMN HAR DEN GANGNA VECKAN levat i Storbritanniens tecken. En jätteutställning av engelsk industri i Tivoli och Forum och Industri-

Den nya regeringen.

På lördag i förra veckan fick man antligen veta, vilka namn hr P. A. Hansson samlat omkring sig i den nya regeringen. Det befanns vara en starkt riksdagsförankrad och i regeringsvärv förläro samling män. Inte mindre än sju av de nya statsråden ha tillhört föregående socialdemokratiska regeringar. Först då herr statsministern själv, förutvarande försvarsminister i tre ministärer, vidare utrikesministern Richard Sandler, konsultativt statsråd i Brantings ministär 1920, sedan finansminister och handelsminister och slutligen Brantings efterträdare — vid dennes sjukdom och bortgång — som statsminister 1925—26. Herr Sandler, numera överdirektör i Statistiska Centralbyrån började sin bana som folkhögskoleman och var i åttio år knuten till Brunnsviks folkhögskola. Socialministern, partisekreterare Gustav Möller och finansministern, lektor Ernst Wigforss ha båda förut innehaft samma poster i den Sandlera regeringen och justitieministern, hovrättspresidenten Karl J. Schlyter var konsult i två av de tre socialdemokratiska ministärerna. De båda konsulterna, hr Torsten Nothin och Osten Undén inne hade detta ämbete i den första Brantingska regeringen 1920, hr Undén har sedan varit både justitieminister och utrikesminister.

Nya namn äro däremot ecklesiastikministern, Social-Demokraterns huvudredaktör hr Arthur Engberg, jordbruksministern, riksbanksfullmäktigen herr Per Edvin Skold, kommunikationsministern hr Henning Leo, socialiseringsnämndens sek-

reterare sedan sex år samt försvarsministern, redaktör Ivar Wehnerström och handelsministern, Svenska Metallindustriarbetareförbundets mäktige ordförande, hr Frithiof Ekman.

Samtliga statsråd utom hr Ekman och professor Undén ha — i de flesta fall under många år — tillhört endera av riksdagens båda kamrar, och det är bära hr Nothin, l. ö. generalkdirektör i lantmäteristyrelsen samt ordförande i besparingskommittén och Kreuger-kommissionen, som vid sidan av dessa båda, jekte för närvarande är i besittning av ett riksdagsmandat.

Utom dessa kortfattade anteckningar ur de nya människas historia kunde en hel del vara att tillägga om ytterligare offentlig uppdrag och uppmarksammade insatser på det offentliga talandet, tidsnings- och samhällsarbetsområden. Om vi nu av utrymmesskäl måste förbigå detaljerna skall det i alla fall fastslås, vilken nästan enhälligt erkännas press som kommit 1932 äro socialdemokratiska regering till del. De personliga kvalifikationerna hos de nya statsråden ställas så gott som undantagslöst över varje anmärkning. Nu återstår endast den förhoppningen att det berom, som också från högerhåll bestäts vår nya ministär inte måtte motsvaras av någon konservativ politik från dess egen sida. Man kan frukta det värsta vid Svenska Dagbladets tillfästulla framtidssyner. Låt oss dock hoppas på en säker västerkurs. Tiden behöver den.

palatset, öppnad av Englands och Danmarks kronprinsar, tre engelska slag-skepp med 2,000 matrosar på redan, åtskilliga flygplan och hela provinsen inrest till Kongens by. Och nu kommer turan till Sverige att ta emot engelske tronföljaren med sin broder och även en del av brittiska utställningen lär komma hit. I varje fall blir det galspektakel.

NATIONERNES FÖRBUNDS TRETTONDE FÖRSAMLING öppnades på måndagen av dess president, den irländska fristatens regeringschef De Valera, som i sitt öppningsfrämhöll till folkförbundet kommit till det kritiska ögonblick, då dess styrka eller svaghet måste uppenbaras. Bekännelsen till paktan får icke bo endast å deras läppar utan även i deras hjärtan.

Nedrustningskonferensen som ej lyckades få med tyska representanter har ajournerat sig till fram i oktober.

TYSKLAND HAR ÄNNU icke kommit till klarhet om riksdagen är upplöst eller icke. I varje fall ha förberedelserna till nyvalen den 6 november tagit sin början.

ENGLAND HAR MINISTERKRIS, ither att de frihandelsvänliga medlemmarna Snowden, Herbert Samuel och Archibald Sinclair ingivit sin avskedsansökan på grund av Ottawa-beslutet.

MacDonalds gamle medarbetare, Philip Snowden, som jämte Thomas lämnade Labour Party för att tillsammans med MacDonald bilda nationalregeringen och lät sig utnämnas till lord för att taga plats i överhuset, har publicerat ett skarpt brev till MacDonald i vilket han motiverar sitt beslut att utträda ur regeringen.

MacDonald har icke hållit den linje som han på sin tid drog upp för de kolleger ur arbetarpartiet som förbevo honom trogna, skriver Snowden. Han förklarade då att han aldrig skulle bli den konservativa majoritetens verktyg. Men hela utvecklingen under de senaste månaderna har tydligt visat att han i sin »nationella» regering tjänat de rena konservativa partitressena. Den nuvarande engelska regeringen ekonomiska politik och framför allt dess tulpolitisk anser Snowden vara en katastrof för landet, och han kan icke med gott samvete och bibehållen självaktning tåka den med sitt namn.

De nio frihandelsliberalerna ha riktat ett brev till MacDonald, i vilket de förklara, att den uppgift, som nu återstår att med all kraft söka lösa, skulle vara att beröva världen från tullarna och olika handelsrestriktioner, vilka utgöra det förändamsta hindret för världstänstens återvändande. I stället härfor har emellertid regeringen själv upprättat ett komplicerat och omfattande system av liknande restriktioner, tydligen avsett att äga betydelse för lång tid framåt. Vi anse, heter det, att imperiets bestående enhet är av den yttersta vikt för dess egen medeltid och av det allra största värde för hela världen, men detta mål främjas icke genom konferenser sådana som den i Ottawa. Vi anse snarare att målet härigenom äventyras.

MAHATMA GANDHI har avbrutit sin fasta och förtärt apelsinsaft och grapefrukt. Engelska regeringen har nämligen accepterat hans villkor.

Veckovisningen

Elin Wägner:

Själstyrka mot polisstyrka. Reflexioner kring Gandhis fasta.

Et t krig är faktiskt redan igång i Indiens ytttrade en representant för indiska frihetspartiet vid Amsterdamkongressen, citatet är ur förra veckans Tidevarv. Vill man ha belägg för denna sats från högsta engelska ort, kan man läsa lord Willingdons tal om »brittisk politik i Indien», hållet i början av september.

Han talar där om nödvändigheten att krossa den indiska ohörsamhetskampanjen och betaga den möjligheten att någonsin mera blossa upp. De provinsiella regeringarna behöva därför ännu större befogenhet än de redan ha att vidtaga nödiga undertryckningsåtgärder. Att vicekonungen inte väntar att han och hans medhjälpare alltför snart skola vara färdiga med sin uppgift förstår man därav att en del av de undantagslagar vilka sätta den nuvarande konstitutionella medborgerliga friheten ur funktion, sedan de utlupit skola upphöjas till vanlig lag.

Vicekonungen beklagar sig bittert över frihetspartiets metoder, ty det vill tvinga sig till friheten. Och här kommer en mycket märklig passus i talet. »Det faktum att våldet som användes i allmänhet icke är fysiskt våld ändrar icke karaktäristiken av kongresspartiets metoder.»

Kampen är vapenlös men farlig.

Härmed har vicekonungen själv fastslagit två ting. Dels att befrielsekampen i Indien är vapenlös, det vill säga den består i bojkott, i demonstrationer, i skattevägran och framför allt i vilghet att låta hugg och slag och fångelse. Dels att den är lika besvärlig och farlig ändå.

I slutet av sitt tal rekommenderar vicekonungen att en mindre formell och mera snabb metod än den tidigare använda, kommer i bruk vid utarbetandet av den nya konstitutionen för Indien. Därmed menas att den icke skall göras av indierna själva, icke heller av indier och engelsmän tillsammans, utan av en parlamentskommitté med några rådgivande indier som sakkunniga. Detta är ju också nödvändigt, redan därför att alla partier i Indien, även de moderata, vägrat samarbeta med engelsmännen om den nya konstitution om vilken den stora striden rör sig.

Då man sitter på långt avstånd och ännu inte har tillgång till information från Indien om de senaste händelserna, är det svårt att förstå varför striden mellan de olika indiska grupperna om formerna för representation i det centrala parlamentet och provinsparlamenten just nu är så aktuell, att Gandhis fasta och hans liv och död sammankopplats med lösningen av denna fråga. Ty de parlament om vilka strider står, skulle ju ändå mest bli skenparlament med vicekonungens veto svävande över sig.

Men att Gandhi nu är passionerat angelägen om att ena de olika grupperna det är lätt att förstå, ty strävan att ena Indiens folk känneteckna hela hans politiska bana, och han har varit farlig för det engelska våldet precis i den mån han lyckats därmed. Inte heller är det något nytt att han ålagt sig fasta för denna enhets skull. Men för första gången har det nu hänt, att han sagt ifrån att han fastar till evighet eller döden uppnås. Men situationen blev ju allvarigare dag för dag och även Gandhi. Interneder som han är på obestämd tid, kan han inte utföra en ledares plikter på annat sätt än genom att dö för folket.

Det viktiga här är inte den kompromiss i fråga om representationen för de olika grupperna som kan komma fram under trycket av det faktum, att ingen tror ta ansvaret på sig att Gandhi döer för deras tredskas skull. Den stora frågan här är om indien skall framhärda på den vapenlösa kampens och det frivilliga li-dandets väg — den väg av vilken Gandhis fasta är en symbol — till dess friheten är vunnin. Gandhi fordrar av sin armé att ställa själstyrka mot polisstyrka. Han ställer oerhörda krav på varje medlem i den. Kunnas de motsvara hans fordringar, behålla kampen på den höga nivå där den hittills förts och så tvinga England till att ge vika, då har något mycket märkvärdigt skett i en värld som övertöddas av våld, som skryter av sina våldsgärningar, en värld, där medborgare väpnas sig mot medborgare och nation mot nation i ett slags pervers förstörelse-rysel.

Upplysning om Indien — för Sveriges skull.

Den som skriver detta har stundom resonerat med indier och vännar av Indien om svenskarnas underliga föreställningar om den indiska frihetskampen och pressens besynnerliga vana att repetera tendenslösa dumkvickheter om Gandhi från den engelska hånkampanjen, som ju i England har ett politiskt syfte men i Sverige saknar varje mening. Då man talar om vikten av att hjälpa Indiens sak genom upplysning av svenskarna, har jag för min del alltid sagt att det som indier och eventuellt svenskar kunna göra i den vägen mot en press, som i regel gör gräns hantangerartigt å engelska imperialismen, det böra de söka göra men inte för Indiens skull utan för Sveriges.

Här göres på en enda punkt i det Asien, som annars militariserar sig efter västerländska mönster, ett väldigt, ett grandios försök att ta upp befrielsekampen mot det främmande våldet med andiga vapen. I spetsen för denna rörelse står en man av den lysande andliga kraft som Gandhi äger. Underbara ting ske och

(Forts. å sid. 4.)

Läcker och hälsoansatt
är smörgålsbrödet
UPPLANDSKUBBEN
I hygienisk förpackning hos Eder handlande.
Undvik eftertapningar!
Begär uttryckligen Uplandskubben!

TIDEVARVET

REDAKTIONSKOMMITTE:
Ella Wägner,
Elisabeth Tamm,
Ada Nilsson,
Honorina Hermelin.

REDAKTÖR:
Carla Hermelin.

ANSVARIG UTGIVARE:
Ada Nilsson.

Utkommer varje helgfrid Lördag.
Obs! Ny adress från 1 oktober:
Triedwadsgränd 2, 3 tr., Stock-
holm. Tel. N. 48 42.

ADVOKATER

Ledamöter av Sveriges Advokatsamfund

Eva Andéns Advokatbyrå

Inneh.: Eva Andén.
Norrländsgatan 18.
Tel. 75 75, 75 76
STOCKHOLM

Specialitet: Familje- och arvsrätt,
Boutredningar och testamenten, för-
valtningsuppdrag. Även skriftliga
förrättningar.

TANDLÄKARE

Tandläkare

Eva von Heidemann

Mottagning enligt överenskommelse.
Ostermalmsg. 5, 3 tr. Tel. 736 54.

Tandläkare

EMIL LINDBLADES

PRIVATKLINIKER

Stockholms största och modernaste
tandkliniker för alla samhällsklasser.

Ostermalms:
Kommandög. 16. Tel. 728 50, 728 70

Kungsholmen:
Hantverkarg. 37. Tel. K. 37, K. 37 38
(Bassbyggnaden v. Kungsholms Lärarevsk)

Mottagn. 8.30—9, 1.30—2, 6—7.
Tandvård behandlas hela dagen 8—7
Lördagar stänges 4 (sommarst. 2).

Kostnadsfri rådgivning.
Endast exam. tandläkare.

Alma Axelssons FÖRLOSSNINGSHEM

LINNEGATAN 19

Mottager inackord. även för längre tid.
Tryggt och egen., välrek.
Tel. 778 24.

Liliesjöbbs

Parfumeri- och Sjukvårdsaffär STOCKHOLM

Butiker:
Fridhemsgatan 16 — Tel. Kh. 59 82.
Hantverkargatan 85 — Tel. Kh. 55 85.
Sveavägen 109 — Tel. Va. 170 25.
Aderbräckstrumpor — Hållfotsinlägg
— Maggördlar — Bräckband — Sani-
tets- och Förbandsartiklar — Kato-
log gratis.

Frälsningsarméns Alkoholisthem

Kurön

(Anjuter statsbidrag)
Två timmars ångbåtsresa från Sthlm.
Prospekt och övriga handlingar sändas från
Socialsekreteraren, Ostermalmsg. 24, Stockholm.

Klockarebolaget

Begravningsbyrå,
Skepparegatan 39, 734 36, N. 60 98,
St Paulus, 15. Sth. 30 87.
Filiäler: Agneg. 40. Kh. 335 28.

Den 1 Okt. 1932.

Program förklarings.

Den socialdemokratiska regeringen har tillträtt. Det är ett namn man saknar i ministerlistan, hr Anders Örnés, och särskilt nu hade hans insats varit av betydelse, både för att han är säker frihandlare och på grund av hans ställning till jordfrågan. Kanske är han alltför utpräg-
lad för att vara med i en regering, som saknar full majoritet.

Den nya regeringens programförklaring är mycket försiktig. Man vet, å ena sidan vad man lovat väljarna, å andra sidan att man måste ha stöd från övriga partier för att driva sin vilja igenom. Det är inte lätt att förena dessa förhållanden. Men det är väl skrivet.

Att frågan om arbetslöshetsförsäkring måste föras fram var ju givet, så starkt som socialdemokraterna förut gått in för densamma. Mera svävande verkar den därpå följande meningen att »lant- och skogsarbetarnas särskilda sociala frågor kräva större uppmärksamhet än hittills». Tillfredsställande är, att regeringen vill verka för öngångsättandet av produktiva arbeten och söka skapa verkliga arbetsstillfällen i stället för nödhjälpsarbeten.

Vidare heter det att »med hänsyn till den alltjämt pågående jordbrukskrisen bör i mån av behov den av årets riksdag inledda politiken för bistånd åt skuldsatta jordbrukare fullföljas. Det är ett »klokt» och

Det går för långt.

Frisinnade Landsföreningens förtroende råd har varit samlat för att dryfta regeringsfrågan och frågan om partichef. Hr Ekman var närvarande såsom medlem av rådet. Han ställde, som bekant, sin läsa förtroendeposter inom rådet och landsföreningen till förfogande, av samma anledning som han måste avgå som statsminister. Men nu ville påtagligen en grupp inom rådet anmoda honom att återgå sina poster. Det föranledde en längre debatt. En del av deltagarna, som voro emot hr Ekmans val, trodde, att de fått sin vilja igenom och — reste hem! Hur likt dessa frissinnade att, när taget går, lämna rikets ve och väl åt sitt öde. Så går det till på alla valkretsar. — Och — hur gick det? De kvarvarande lyckades driva fram en votering, ej som annat var mellan nyval och bibehållande av det nuvarande provisoriet med de två vice ordf. som fungerande, utan en votering mellan bibehållande av detta provisorium och en uppmaning till hr Ekman att återinträda. Det förra blev beslutat. Men i alla fall!

Tidevarvet har ej av något skäl velat säga mer än nödvändigt om den för hela vårt land så förmodjukt anledningen till hr Ekmans avgång som statsminister. Men skall han nu redan komma igen som om ingenting hänt, då måste vi säga ifrån, att det verkligen går för långt.

hugsvalande ord, men ändå ett äventyrligt och hopplöst företag. Och varför just »skuldsatta jordbrukare»? Ty många äro de, som nu äro skuldsatta, och alla näringar betydliga. Dock står det sedan, och det vilja vi fastslå, att den viktigaste uppgiften för jordbruket bör vara att förbereda åtgärder, som kunna vara ägnade att förbättra jordbrukarnärings bärighet, och att särskild uppmärksamhet skall ägnas även frågan om jordbrukets skuldsättning. Det är första gången en regering berör jordfrågan. Må orden följas av handling.

Jordvärdet och konjunkturerna.

Ett danskt förslag.

I Danmark är för närvarande en kommission — den s. k. Landbokkommissionen — sysselsatt med att utarbeta vissa förbättringar i den berömda jordlagstiftningen av 1919. Denna lag ligger till grund för de stora länsgodsens utstyckning till självständiga småbruk efter åbottrens principer, med en viss årlig jordavgift till det allmänna, grundad på peridiostat återkommande taxeringar. Man skall inte tro, att den danska reformen undgått det motstånd, som överallt tycks stå färdigt att möta försöken till en ändring av formerna för jordbestämningen. Detta motstånd har varit så kraftigt och fått ett så säkert stöd i danska landstinget, att utstyckningen till nya småbruk för närvarande praktiskt taget ligger nere. Emellertid värt Landbokkommissionens arbete flera viktiga ljuspunkter.

En intressant artikel i Politiken och det lilla frihetsbladet Grundskyld, har den gamle kåde förkämper för jordreform och frihandel i Danmark, föreståndaren för Fyns lantmannaskola Jakob E. Lange lagt upp några synpunkter på dessa problem, som just nu, i anslutning till jordbrukskrisen också i Sverige och till Radikala Gruppens uttalande i jordfrågan, ha en särskild aktualitet.

Jordlagstiftningen av 1919 har försökt att åstadkomma en nödvändig anpassning av jordvärdet till avkastningen av jorden genom en regelbundet återkommande värdering av jorden. Om t. ex. jordvärdet under en högkonjunktur stiger från 1,400 till 1,500 pr hektar, stiger jordbrukarens avgift med 4; 50 kr. Om jordvärdet sedan under en lågkonjunktur sjunker till exempelvis 1,200 kr. pr hektar, minskas brukarens jordavgift till det allmänna med 9 kr. Emellertid verkar denna i sig och för sig riktiga anordning för långsamt och inte tillräckligt effektivt, allrahelst när konjunkturlagen kommer som nu, med en hittills oöad våldsamt. Dels företages taxeringen med flera års mellanrum och verkar därför för långt efter, dels gör den nuvarande äganderättsformerna att jordpriserna nog stiga i goda tider, men att man gör allt för att hindra

dem att falla i dåliga, i hopp om att så småningom återigen få kompensation i en högkonjunktur.

Vid en tidpunkt som den närvarande t. ex., när jordens förräntning uppgår till allra högst någon procent — om någon alls — har småbrukarnas räntebördor fallit endast med några få kronor pr hektar. Detta missförhållande har givit impulsen till att den tanke tagits upp på nytt, som var aktuell på 1890-talet, att alla grundruntor skola göras beroende av konjunkturer, genom att sättas i ett bestämt förhållande till produktpriserna.

Politiskt aktuell har denna tanke blivit sedan Landbokkommissionen tagit upp den till diskussion. Den tycks där ha blivit utformad på ett sätt, som vunnit kommissionens flertal för sig, d. v. s. regeringspartiets medlemmar och de sakkunniga.

Så vitt man kan se är tanken den, att avgiften skall röra sig omkring ett medeltal, allt efter som årets pris på spannmål, fläsk och smör har varit över eller under det normala.

Att förslaget kommer att tilltvinga sig uppmärksamhet förefaller tåmligen säkert. Det har ju framförallt den stora fördelen framför den eftergift eller nedsättning, som framtvängs i dåliga tider, att medan sådana lättadärd ögonblickligen uppslukas genom att kapitaliseras, så att egendomspriserna stiga och nästa ågare är lika illa därän igen, kommer de konjunkturbetingade svängningarna i avgiftnens storlek icke att kunna verka på detta sätt. Lättadärd vid ett visst tillfälle motsvaras av större avgifter under goda år, så att det inte är fråga om att helt slippa undan bördan, men att lätta dess tryck genom en fördelning över en längre tidrym.

Ju mera fullständig och fullkomnad lagstiftningen för de statliga småbrukarna kommer att bli, dess svårare blir det för de reaktionära krafterna att hindra dess förverkligande. Landbokkommissionens insats i denna riktning måste därför hälsas med glädje, skalar Lange sin artikel.

Pensionat Fredrikshov

Fredrikshovsg. 10. Tel. 791 34—739 48
Diet- och Vegetarisk kost.
Tyst och förnämligt läge, nära Djurgårdsbron och spårvagnshållplats.

Hällegårds Pensionat

Telefon Lidingsö-Skärsåtra 4
Härlig rekreationsort.
20 min. från Hamlegårdsgatan.

Restaurang Port Arthur

Blekingegatan 40
Telefon Söder 347 84
Bra matställe

Bagarstugan

HORNSGATAN 37 Tel. Söd. 70 00
FOLKUNGAGATAN 65 " " 73 37
GGOTATAN 52 " " 33309

Kungl. Hovblomsterhandel H. FLATOW

Säg det med blommor!
Västerlånggatan 14. STOCKHOLM
— Blomsterförsändling till lar och utlandet —
Telegr.-adr.: Flatow. Telefoner: 10506, Norr 2117. Postgirokonto 549

Köp Edra Hälsovårdsartiklar
för KVINNOHYGIEN HAVANDESKAP FÖRLOSSNING BARNVÅRD

hos **KIFA** KUNGL. HOVLIVERANTÖR

31 Regeringsgatan 31

Fyra läkare om "Hälsa och nakenhet"

Professor Israel Holmgren (i Nya Dagligt Allehanda):
— — — professor Almkvists framställning är synerligen väl dokumenterad. — Det skulle förvåna mig mycket, om icke många läsare finge sin syn på dessa frågor grundligt förändrad genom studiet av hans bok. — — — Boken bör läsas av alla, som äro intresserade av tidens rörelser. Den är mycket underhållande.

Till sals i rikets alla boklädor, Pris 4; 75. Boken kan även rekvideras direkt från förlaget

Doktor Gerda Kjellberg (i Fönstret):
Det vore orätt emot den intressanta och värdefulla boken och orätt emot författaren att genom ett referat, om än så summariskt ta bort bouquet'n av densamma. Det är ett stycke kulturhistoria och ej det minst intressanta avsnittet därav, som professor Almkvist här ger oss.

tid och folk
TUNNELGAT. 20 A, STOCKHOLM
Postgiro 51919

Doktor Ada Nilsson (i Tidevarvet):
Professor Almkvists argumentering tål väl att tänka på, framför allt av dem som liksom han vilja en upprensning i det kulturella vildsnår, som den sexuella etiken för närvarande utgör.

Klipp ur och insänd nedanstående kupong.
Tid och Folk, Tunnelgatan 20, A, Stockholm. Undertecknad rekviderar härmed ex. av professor Johan Almkvists bok att sändas mot postföskott.
.....
.....

Överläkare Josua Tillgren (i Social-Demokraten):
— — — man följer med intresse hans konsekventa och oförskrädda hävdande av nakenhetens stora hygieniska och uppfostrande värde emot en så många gånger förfärdigt kläddedräkt.

En diktare på Vasateatern

En fullständigt konstverk värdigt en genial skådespelare har sett dagen. Vasateaterns framförande av Ragnar Josephsons »Kanske en diktare» blev, tror jag man vågar säga, en av de största succéer Stockholm upplevat. Författarens originella ämne, uppbyggt och utvecklat rent måsterligt, har spår av en kultur och en finess i känsla och intuition, som för oss förde våra höft släppta. En stark åströmning i kompositionen men rörlighet i scenernas inbördes förhållande tydde på den verkligt dramatiska begåvningen, och det djupa allvart dämpat av ett skimmer av vemod och innerlighetens humor visade en människas, som förstår att sätta sitt genomblickande adelsmärke på sitt verk. Den författare som med den friska »Nycelromansen» lämnade in sitt visst kort till vår dramatiska parnass, steg ovanligt in genom dören och visade sig vara något ganska enastående i vår tid, en personlighet.

Stycket visat oss först in i en restaurang, där den gamle vaktnästaren Filip läser sin tidning, filosoferar litet och hänger upp och tar ned rockar. Den gamle vivören Kurtz har en liten intimitet för ett ungt gift par, herr Vidving med sin fru Jane, som försiggår, inne i matsalen medan Filip drömmar sig till storhet och betydelsen i tamburen. Filip ljoger nästan alltid. Han kan inte låta bli att duka upp historier för att trösta folk, att hjälpa dem över det svåra och tunga. Men verkligheten drucknar ej i hans fantasi, tvärtom. Den väser och välsjer sig, den tar form och gestalt som den verkliga vore någonting av oändlighet och makters tummel. Herr Vidving vill sälja sin fru till den senile Kurtz för att han är på fallrepp och behöver hjälp. Vidving lämnar henne ensam, men hon kommer efter honom ut i hallen, det blir orövning, han vill tvinga henne och går henne in på livet, hon rusar uppför trappan till övre hallen, man hör en häftig dyspi som avbryts av ett skott och ett dovt fall av en kropp. Fru Vidving har skjutit sin man. Filip, som under kvällen har blivit vänligt bemött av fru Vidving och som i hennes skrämda ögon läst en bön om hjälp, rusar upp för trappan och tar revolvern. Folket kommer till. Filip kommer ned och förklarar, att det är han som skjutit Vidving.

Inför poliskommissionären tar Filip på sig hela skulden, dukar upp en historia om att han känt Jane Vidving, att han älskade henne, och måste rädda henne. Hon vill först inte gå med på hans offer, men hans fasta, orubbliga beslut tvingar henne att verifiera hans uppgifter och hon går fri medan Filip tar straffet. Han skänker henne livet, ett ungt vackert liv på nytt. Hon känner sig stå i den största tacksamhetsskuld till honom och väntar på honom. Och äntligen möter hon honom igen och Jane bekänner att hon vill leva sitt liv med honom. Men Kurtz uppträder och slår sönder idyllen. Han säger, att Jane under denna tid levat tillsammans med honom, hon tillhör livet och ungdomen, ej åldern och fattigdomen, och av en sådan slud och trasskan som Filip kan man fordra så mycket stolthet, att han vet vad han gör och ej trampar en skör blomma i smutsen. Och Filip förstår honom, och i sitt livs största ögonblick, sin levnadslivning, säger han sin sista och största fört, att han inte älskar henne, att han aldrig älskat henne, och han går från henne. Man hör ett skott ute i parken. Jane rusar efter och får tag i hans revolver. Hon säger sig ha skjutit och tar skulden på sig. Det blev henne för mycket av offer

Edra Dräkter och Kappor.
Beställ Ni fördelaktigast hos
J. EDV. LINDGREN'S
HERR- OCH DAMSKRÄDDERI
TEGNERGATAN 23 • TEL. N. 118 81
Färdiga KAPPOR stillfält utförda.
Kredit ordnas

Maskinmärkning
Hålsom å gardiner, lakan, gröngott m. m. Modern plissering, knappa hål, fällning, samt stoppning av duktyger. Lager av broderade gröngott och nåddukar.
Ordrer till handsofret.
Elin Madéns Märkningsateljé
Herkulegatan 14, Stockholm. (nåväl Brinkhögsgatan)
Tel. N. 1190 5.

Hagar Olsson:

Lawrence post festum.

Det gick D. H. Lawrence som det gått så många annan sårning: döden utlöste hans inneborende kraft och höjde honom med ett slag till en dominerande gestalt i det aktuella bildningslivet. För närvarande går det knappast en vecka utan att en biografi över honom ser dagen, och han har även för den breda internationella publiken blivit något annat än blott författaren till »Lady Chatterley's Lovers». De sensationella dimmorerna av »potomography and obscenity» kring hans namn har skingrats, och den livgivande kraften uppenbar sig.

Det betydande inflytande Lawrence nu utövar är ett led i den allmänna strömkantring som ägt rum, sedan den rent intellektualistiska modernitetens kaskader upplöst sig i fåfänglighet: nu går strömmen genom djupare vatten. Det djupa som uppbär vårt intellektuella medvetande — vitalitets och den andliga potensens hemlighetsfulla källor — drar andarna till sig. Mot denna bakgrund man se Lawrence av i dag; hans popularitet framstår då, icke såsom en modenkydd eller ett tecken på att det i allmänhet råder brist på betydande författare, utan såsom ett utslag av tidens vitala hunger.

De mer eller mindre officiella Lawrence-biografierna — även John Middleton Murrys grundläggande arbete — ha blivit omvända i denna tidning. Jag skall här hänvisa till den mest inofficiella, privata och anti-konventionella Lawrence-studie som existerar. Den som känner Lawrence-litteraturen vet naturligtvis vilken bok jag avser: Lorenzo in Taos av Mabel Dodge Lohan. Redan användandet av den intima benämningen »Lorenzo» titeln säger en, inom vilken slår Lawrence

och diktning, av överklighet och sinnens villor, hon kunde ej mera.
Detta utomordentliga »teaterstycke» i tre akter fick ett framgångsrikt, som var fullkomligt storartat. Först och främst då naturligtvis Gösta Ekman's Filip. Orden trycks och synas så futtiga, när man vill skildra den underbart subtila skapelse, som krum och lit men med gudagåtans lödande fantasi i blick och tanke gick över scenen. Genialt tolkades gestalten och inlevelsen var sådan, som blott en fullkomlig konstnär, ett andens medium och instrument, kan ge. Att säga det utsägarliga och näst det ogräpliga, det är inte blott konst, det är sköheten, stөрheten, personlighetens uppläsande i form, intellekt och känsla. Inför en sådan upplevelse vill man helst tuga beundran och tyst tacksamhet.

De övriga gävo ett värdigt stöd åt huvudgestalten. Karin Carlsson var Jane Vidving, och hade fått fram mycket av äkta och varm känsla, och man är skådespelerskan särskilt tacksam för att hon undviker allt av överdrift i sorg och patos. Den sanna och enkla naturen framstod så mycket klarare och riktigare. Upp Hengins Kurtz var utomordentligt med sin lilla spittiga och fastvuxna figur. Sänheten i repliken gav även relief åt karaktären, och Kurtz' sista och avgörande stöt mot Filip kunde helt enkelt inte göras mer pregnant och skickligt än här var fallet.

Det är nog inte sista gången, vi hör talas om detta stycke, vars segerdag över scenerna är given. Jag vet inte om ordet beästrad räcker för en publik, som framkallar övationer och skriker bravo men i brist på bättre med den få det epitet. Man hyllade en diktare, framför vilken det fylla ordet kanske ej längre blygsamt behöver stå, och en konstnär, som är inkarnationen av fantasiens gyllene låga.

John Falck.

här blir presenterad inför offentligheten. Mabel Dodge Lohan är av allt att döma en äventyrlig dam, och som sådan kan hon säkert påverka den sensationslystna publikens intresse. Mångfalden av hennes amorösa förbindelser imponerar oenkligen — till och med då man endast skymtar, och egentligen blott anar dem, såsom i ifrågasvarande bok. Men hon är också mer än det; hon är säkerligen vad man kan kalla en »världsdom» av betydande mått. Om hon levat under den enväldiga konungamaktens tid, hade hon kanske uppträtt i en Madame de Pompadours eller Madame Dubarrys inkarnation; i vår tid har hon, den högtstående kvinnliga europen, efter jag vet inte vilka intellektuella och erotiska upplevelser gift sig med en indian och slagit sig ner i det sällsamma landet Taos — ett ännu ursprungligare och mera magiskt indianland än det av Lawrence så suggestivt beskrivna New Mexiko. Där har hon läst Lawrence och funnit honom vara mannen att förbinda »söt och visst» — the two ends of humanity, our own thin end, and the last dark strand from the previous, prewhite era — och ge essensen av, det hemlighetsfulla fluidum som förenar intellektualitet och helgad magi, andlighet och besjälad sinnlighet. Hon har tagit sina egna kosmiska krafter och sin indian-Tony (en praktfull typ, att döma av fotografiet) magiska insikter till hjälp och »kallat» Lawrence till Taos.

Han kom naturligtvis; hur skulle en irrande fågel som Lawrence — vilken sällan betann sig längre tid än några månader på en plats — kunna motstå ett hemlighetsfullt lockrop. Boken skildrar den egendomliga förbindelse som uppstod mellan dessa två — Lorenzo med sin ungdomliga Frieda å ena sidan och Mabel Dodge Lohan med sin Tony och sitt indianland å andra sidan — och som varade i inemot tio år, ända till Lorenzo's död.

Författarinnan har snarligen inte besvärats av någon önskan att döja något. Maktbegäret hos dessa två kvinnor, Frieda och Mabel, vilka kretsade kring den skapande mannen som till urgrund — »den ena på det rent sinnliga, den andra på det nervöst-själsliga planet — drivna av begär att vara »modrars» för hans andliga barn, framträder i nästan outhärdlig tydlighet; och den på en gång hjälplöst beroende och frenetiskt sig själv hävande manens lygnessjuka, mistänksamhet och fysiska disharmoni utgör ett liksom en förnedring.

Man har många gång lust att slänga boken ifrån sig och lämna de evinnerliga trötterna och de överpåslagna konflikterna. Åt sitt värde; men när man läst boken till slut, och upplytats av de sista okommenterade brevens underligt mjuka och måkliga stämning, är man villig att förlåta allt — även författarinnans alltför minförliga och utdragna skildring av rena futligheter. Man ser för sig ett disharmoniskt och smärtsamt upprivet livs måkliga väg.

Prenumerera på Tidevarvet för sista kvartalet!

Pris kr. 1:50
Insänd avgiften på postgiro nr 1544.

Världen styres av gubbar.

En interjuu med Martin Andersen-Nexo.

Martin Andersen-Nexo.

En av de mest uppskattade gestalterna på Antikrigskongressen var Martin Andersen-Nexo, Ditte Människobarns och Pelle Erövrarnas författare. Hans tal mottogs med våldsamt bifall. Hans uttalanden visade han en säker blandning av okuvlig rebell och fängslande, varmbljard, dansk sagoberättare, vars humor och målade uttrycksätt gav en festlig glans åt allt vad han rörde vid.

— Heute ist Feiertag, ropade han med dansande stämma som inledningssord till sitt våldiga anförande på kongressen, en inledning, som lika mycket skilde sig från mängden av anföranderna som hans silverkryckade klipp, romantiskt grålockiga hår och litet gammaldags borgerliga klädel skilde sig från flesta detslagarnas revolutionär sportmässiga utstyrelse.

Andersen-Nexo uppehöll sig i sitt tal bl. a. vid den rådande respekten för det urgamlas. Det är ett gubb-döme, som styr Europa, sade han. I en interjuu med sig fick med honom senare, ett par unga skandinaviska journalist och tecknare, underströk han ytterligare denna mening.

Men då var han också mycket sträng mot ungdomen, i sin uppfattning om den komförörelse, och dess tillbakafallande i ro och harmoni:
Mitt liv var en het villa.
Men ett har jag funnit och ett har jag verkligen vunnit —
Man får ännu en gång bekräftat att det är de djupast disharmoniska naturerna som till slut klarast framför harmoniens budskap »I think we might all be a great soothing and support to one another» — lindring och stöd blir det sista ord Lawrence, denna asociala och »svåra» människas, oförmögen till gemenskap, har att säga angående mänskliga relationers innebörd. När hans brygg har brunnit ut, är hans and redo att kypa upp en ny »livsgemenskaps». I det sista brevet talar han om hur det skall bli, när han blir »färligt frisk för att resa tillbaka till Taos: »then we can begin a new life with real tenderness in it.»

Men döden tog honom, innan han hann begynna det nya livet i sann gemenskap — utan självförhåvelse. (»Every form of bullying is bad.» Ut synpunkten av en konstruerad intrig vore detta ett dåligt slut, men det oförgängliga livet räknar inte med »slut, utan med ett evigt varande.» I döden kom Lorenzo tillbaka till sitt drömda »Taos, och efter döden sänder han sina budskap till oss som lever i förvillelsernas dal. Det är antagligen överdrivet att säga, som några engelska och amerikanska kritiker sagt, att Lorenzo in Taos är det bästa porträttet av Lawrence »himself»; men säkert är att obden — i all sin aparthet och medvetet-omedvetna feminism — ger ett spontant uttryck för ett avsnitt av den skapande »livsförändringen» som avbrutet pågick, medan Lawrence hade liv och själ i behåll på denna jorden.

Bliv slank
och fri från reumatism.
Tag paraffinbad (kontinuerligt med användning hos badstugan).
ELEKTRO-MEDICO INSTITUTET
Södra Kungstornet, 8 tr. Tel. N. 35 92.
Endast kränk. patienter.

mande världs katastrofer och ungdomens uppgifter för att avvärja dem.
— Det är inte en vanlig kris vi går igenom, sade han. De svårigheter som vi alla känner av, är tecknet på att hela det gamla systemet är genomtruttet och håller på att ramla. Men det förgångna representanter sätter sig med alla krafter emot den nödvändiga förnyelsen — så gör de krig. Ty det enda de gamla kan, är att göra krig och slaves handgranater. Det fanns ännu en viss ideologi i den gamla tron på att alla möjligheter stod öppna för den duktige. Men den ideologin är död. Det enda vi har att göra är att stå färdigt på bak, befräa oss från det sönderfallna systems spjullor.
— Just därför är den här kongressen av stor betydelse, fortsatte Andersen-Nexo. Den kommer att medföra en radikaliserare av proletariatet och det är nödvändigt, ty det innebär en radikaliserare av de uppbyggande krafterna.
— Den socialdemokratiska ungdomen av idag håller emellertid på att förborgerligas, att bli indolent och estetisk. Den har kommit hit till Holland och har t. ex. ingen aning om att här bor en man som heter Deterding, en man som har försökt att köpa hela Nationernas förbund och att stälja Sovjetryssland med hjälp av falskmynare. Den ungdomen tror att det hjälper mot världskrisen att vara vegetarier och rera sitt blod med grönsaksdiät, eller att vara esperantister och pacifister. Det är också en borgerlig fördom. Men borgarna vill inte vara pacifister själva. De vill att arbetarna skall vara det.
— Men kan en ungdom lösa efter en så obekvälig linje utan några romantiska eller idealistiska utvinningar?
— Ja, den måste, ty under en kris som denna måste allting försändas till det yttersta. Det finns ingen plats för sentimentalitet, absolut ingen plats.
— Vi frågar Andersen-Nexo vad han tror om Tyskland, där han tillbragt långa tider av sitt liv och där också, liksom i Skandinavien, många småpojkar uppkallats efter hans Pelle.
— Tyskland är exempel på ett land som blivit skaakat av kriget, tills hela dess mentalitet blivit förändrad, svarar han. Ett helt folk på 60 miljoner människor har skaakats i grund och folket hjärna har förstörts. På annat sätt kan man inte förklara att det tyska folket ännu till stor del låter sig ledas av Hitler. Ty Hitler är enligt min mening en typisk paralytiker, förtryckt, fullständig storhetsvansinnig, precis som man sett att det under medeltiden fanns storhetsvansinniga paralytiker bland härskarna.
— Hitler kommer t. ex. upp till Hindenburg och ropar: Jag vill vara en Mussolini — — Han varnas för det stora ansvar han tänker påtaga sig; Ni kan ju framkalla blodbad i Tyskland. — Blod, blod, människor är född i blod, der Mensch ist in Blut geboren, ropar han till svar. — — Men han får stå kvar som ledare för stora grupper av det tyska folket. Marken är så förberedd att det måste komma till en katastrof.
— Mitt i sina domedagsutstrof har Andersen-Nexo ändå något kvar av den faderliga danska värmen. Han unnar den unge norske tecknaren så gärna att i flera porträtt färdigt, innan han måste skynda till nästa konferens och han frågar helv muntert om någon har hittat hans bredsdygiga hatt, som kommit bort. Men allvaret i hans ord är omisskännligt, det genomtänkta och genomlevda. Därför får han också alltid kontakt med sin publik, antingen det är två människor eller tvätusen han har framför sig — och antingen han talar eller skriver.

Enligt just nu erhållt meddelande får Stockholm tillfälle att inom kort stifta bekantskap med Andersen-Nexo. Han talar nämligen på Auditorium den 10 ökt. Casan.

Vårter och gen. hår
Förträges med Elektrolys. Ansiktsbehandlingar, Sögnbyrnsfärgning manikure, pedicure m. m.
Flachs
INSTITUT
Storgatan 2, 2 tr. Tel. O. 93 95. Fru GERDA FLACH
Inneh. av Academie Scientifique
Över Sandbergg. 44. Besöks. Paris. u. 8. Diplom.

Själstyrka mot polisstyrka.

(Forts. fr. sid. 1.)

Här ska de svenskar som leva samtidigt inte få veta därom annat än i karikatyr-mässig form. Gandhis politiska handlingar äro faktiskt de enda som lysa upp världsteatern med sin sanning, sin skönhet, sin originalitet. Att engelsmännen inte får veta sanningen är ju mycket förklarligt, men varför ska svenskarna utspasas med tendenslösa nyheter? Det tjänar inte något som helst syfte, inte ens ett dåligt.

Den svenska pressen och Gandhis "gåta".

Resultatet av denna pressens hållning återspeglar sig tydligt i fyra uttalanden om Gandhis fasta, återgivna av Dagens Nyheter under rubriken: *»vad säger kristen om Gandhis?»* Det är i sanning mycket troligt att de säga, vilket de ju medge själva, men det hindrar dem icke att säga det.

Sven Lidman som vill begå improviserade och anonyma offerhandlingar, ändgör sig över publiciteten omkring Gandhis fasta, ehuru han troligen inte läst ett ord om den som kommit från Gandhis själv eller hans anhängare, utan endast dem som kommit från hans motståndare. Gandhis offerhandling avfärdas också av Lidman därför att den ingår som ett led, måhända är en sista krönande handling i ett långt liv av exempelvis trohet, aktivitet och offervilja i tjänst hos en idé. De två statskyrkoprestrarna vilja värja klandra eller försvara Gandhis — vi fristaga pastor Krook för direkt delaktighet i den hjärtslitande komiska underrubriken »såga stor krook vill ej klandras» — de säga sig tro på renheten i hans motiv och förlåta honom, men stämpla honom som en gåta. Det samma gör professor Wigert som säger att man vet intet eller föga om de motiv som driva Gandhis. I intet av dessa uttalanden en glimt av förståelse inför det sublima och ödesavgörande i denna stora kamp mellan två världar, två metoder, två livsåskådningar.

Om en av dessa herrar, nämligen professor Wigert, har man dock på grund av hans livserkänning att tro att en stor kärlekshandling till tröst och befridelse för de olyckliga icke borde vara främmande för hans väsen, här måste alltså rena okunnigheten vara ett hinder. Och att tre män som specialiserat sig på att förkunna en religion, där kärleken och det stillföreträdande lidandets kraft står i centrum, kunna kalla Gandhis gåtfuln kan inte bero på något annat än samma okunnighet.

Ju mer man studerar Gandhis, hans liv, hans tro, hans politik, hans långa kamp mot den inre svaghet och oenighet och det yttre förtryck som gemensamt är orsaken till Indiens nöd, ju mer allmänmännisklig blir han. De särdrag som hänga

Sverige på Island.

Om du klättrar högre upp på stegen Hugo, så ramlar du ner, å då ropar ja på mamma, å så får du stryk! — Jag stannar framför ett stort funkshus i ett funkshuset i Reykjavik och förstår, att jag kommit rätt, ty om något låter ätta svenskt, är det detta. Rösterna är så ljus, helt olika rösterna häruppe... Jag kikar in i en trädlös trädgård och ser Hugo beskedigt kliva ned — han liknar på pricken en Elsa Beskowyp och hans röst är som en lårkas. — I en solid sebbelbåt på gröngräset sitter store-bror i damraskid, barbert och brunbränd och länsar undan vinden, medan en liten lockig fyr släpar in en lekaskastlabb och ihärdigt tutar, eldröd av ansträngning... En brokig dahäst betar på gräset, inhängnad av tre solida svenska paltar. Det ser så svenskt ut alltsammans, men vid horisonten står en krets väldiga fjäll och minna om, att jag ännu är på Island.

...det är husestu fru, som själv öppnar, ingen behöver säga mig det. Hon är klädd i en rutig bomullsklämning — det är länge sedan jag sett annat än silkesklämning bara — hon är frik, osminkad och opudrad, både till kropp och själ skulle jag vilja säga, och jag känner en alldeles särskild glädje över, att hon är *min landsman* — och likväl ger jag mig ut för att inte vara nationalist!

Jag blir mottagen som en barndoms-vän, och efter fem minuter känner jag mig så, fastän jag aldrig sett dessa människor förr.

Fru Estrid Falberg-Brekkan, som inte är denna tidnings läsare alldeles obekant, och hennes make, den isländske författaren Fredrik Asmundsson-Brekkan, äro ett par riktiga människor, kloka, goda, kultiverade, atmosfären i deras gästfria hem sådant, att man ovillkorligen tänker: Här skulle jag vilja stanna länge!

På en fiskerikingsplats uppe på Nord-Island hade jag råkat på en flicka, som inte bara förstod utan även talade förstklassig svenska. Hon berättade mig om fru Brekkan och hennes ögon tårades. Å, svenskar, det måtte vara ett underbart folk! Jag var hos en svensk fru, känner Ni henne? Fru Brekkan, hon var så god, Ni vet inte vad hon var duktig, jag tror, att hon kunde *alling*. Å, jag var så dum som flyttade, men jag längtade henne...

Fru Brekkan, vem talar om henne? säger en gammal snusig gubbe, han är lindrigt nykter. — Är Ni svensk och känner inte henne? Ja, res då direkt till Reykjavik. Åro svenskorna sådana, då ville jag gärna vara en ugen! — Alla flickorna omkring honom skratta, och han hytter åt dem. — För resten var hon kanske inte svensk bara, nej, hon var

samma med hans ras, hans indiska tradition, hans hinduiska gudsföreställning och hans egenartade ungdomsfärdigheter genomlysas och förklaras av hans djupa mänskligheit.

Att Gandhis fastar nu är ingen gåta. Det är på en gång en mystisk offerhandling och en handling av en politisk ledare. Om han inte gjort det nu, det hade varit en gåta.

Friends of India — Room 22, Lancaster Gate 46, London W2 — organisera en universell fastedag den 2 oktober som sympati för Gandhis. De ha öppnat en fond, dit de fastande kunna sända in de pengar de annars skulle givit ut på mat och drick. De önska också att den fastande skall under fastedagyt skrivit ett brev till ministern för Indien i engelska regeringen, sir Samuel Hoare.

Låt oss hoppas, att professor Wigert, som skrev att det skulle vara sjukligt om amiral Lindman fastade för ett politiskt ändamål, inte finner det sjukligt om Gandhis få vänner i Sverige förena sig med hans vänner över hela världen med att högtidligt hålla den 2 oktober på sätt som nämnts.

Alin Wagner

nordisk eller internationell... Hon kunde sätta sig vid pianot och sjunga för mig en hel kväll; tyska, engelska, franska, danska, norska, svenska, isländska... för mig, gamla *Årtampkloss*, ja, jag vet nog, att det är Gustaf Fröding, som funnit på det ordet... Jag satt ofta inne och lyssnade, då hon läste för ungdomen ur svenska böcker, och hon lände mig ofta böcker... Man begrep så bra vad hon läste, och ingen ville gå igen...

En regnig natt kom jag till en bondgård i Borgarfjorden och man var litet sur emot mig till en början... det var inte underligt, det är inte roligt att stiga upp mitt i natten för att andra människor är ute och roar sig... Jag framstammade, att jag var svensk, det har ofta hjälpt mig.

Svensk? Kände jag kanske? — och den halvkädda hustrun försvann och om ögonblicket efteråt tillbaka med ett fotografi — en ganska söt flicka i tjugoförårsåld i svensk nationaldräkt. Hon höll i sig några intill kortet och uppmanade mig att se bättre efter... Hon var här en hel sommar... det är länge sedan nu och den tillä svenska hon lärde mig, har jag glömt. Hon visste så mycket, å det var så roligt att komma in till henne med kaffe på morgonen och höra henne berättat. Gud var hon också, hon berättade mig, att hon hade varit på Broder Ylfing, nej, vad pratat jag, Fredrik Brekkan, menar jag, som har skrivit »Broder Ylfing». Den måste Ni läsa, om Ni inte gjort det...

Jag stannade som gäst i tvende dagar, läste Broder Ylfing och nu skäms jag över, att ett sådant mästerverk passerat förbi Nordens folk relativt obemärkt... Författaren smälte litet och byter om samtalsämne. Hans svenska är värdat som en skädespelare, och det är en glädje att höra en sådan och frammande folk röja en så grundligt och fullkomligt ornamenterad känedom om mitt folk. Det är inte bara litteraturen, nej, han känner folklivet och folkmytet, och han berättar mig, att han är vad han själv kallar lekmanesspecialist på svenska dialekter... Han älskar Heidenstam. »Om ni har läst något av mig», säger han anspråkslöst, »så har Ni nog märkt det... Men när jag talar om svensk litteratur här, så är det nästan alltid om Selma Lagerlöf, för henne känner folk bäst, och de flesta vilja ju helst bara höra det, som de redan vet...»

— Är inte vintern lång och sträng häruppe?

— Inte sträng här på Sydlandet, säger fru Brekkan, och kanske inte längre än i mellersta Sverige... jag vet inte riktigt, men märkningen, som ju inte någonsin är riktigt märkt, pressar oss — det gäller inte bara uttänningar utan invånarna själva. Här är dött och livlöst om vintern, allra om det är den tid då man sroar sig allra mest. Men det kommer ju ofta folk — i synnerhet ungdom, som hjälper en att stå ihjäl tiden. Vi ha en dansk och en

svensk studiecirkel — tio till tjugoo ungdomar, som komma två gånger i veckan. Vi läsa och sjunga och se på Elsa Beskow-böcker. De fångsla ungdomar mel-laga femton och tjuo år ika mycket som barn.

— Så har Ni förstås en hel del utländska tidningar?

— Jag håller endast Tidevarvet. Jag läser omsorgsfullt fyra isländska tidningar, men det är först när Tidevarvet kommer, som jag får en liten hum om vad som passerat ute i världen... Där emot är jag väl inne i isländsk politik, säger fru Brekkan smalande, ni vet väl därhemma, att politiken är isländarens A och O... det börde jag sägas för tjuo år sedan, nu var jag, att det är sant... Nu får ni ju snart besök av en hel skara isländare. Tag väl emot dem och var för resten så hygglig ni kan därhemma mot alla uttänningar. Tänk på alla de svenskar, som leva i främmande land!

C. S. H. E.—r.

Martin Andersen-Nexö

talare i Auditorium måndagen den 10 oktober kl. 8. Biljetter till ett pris av 1:25 finnes bl. a. på Tidevarvets exp., Slussplan 1-3, tel. N. 4842.

Bland
tidevarvets
mest anlidade
boktryckerier står
Zetterlund & Thelanders
fortfarande bland
de främsta

Radikal prispolitik,
kort leveranstid och gediget
utförande garanterar våra kunder.

SKEPPSBRON 40 • STOCKHOLM
Telefon: Norr 31180 (5 linjer)

Tror ni på andliga värden?

För en tid sedan utkom i England en liten skrift, som innehöll resultatet av en enquête bland 200 av nutidens ledande naturforskare om deras ställning till en del religiösa problem. Boken heter *The Religion of Scientists* (Vetenskapsmännens religion) och sammanställningen är gjord av C. L. Dräwbridge, Benn, London 1932.

Man utgår ifrån, att det kan vara av ett visst intresse att höra just naturforskarnes åsikt i dessa frågor, icke för att deras mening är på något sätt väsentligt avgörande för den religiösa uppfattningen, utan på den grund, att det ofta hävdats att just den moderna naturvetenskapen underminerat den religiösa tron.

Den första frågan lyder så: Tror Ni att det finns en andlig värld? (Do you credit the existence of a spiritual domain?) Nekande svar avgavs av 13 men icke mindre än 121 bejakar frågan, 66 avhåller sig från att svara. Alltså skulle svaren tyda på att en rent materialistisk världsåskådning endast hyllas av ett mindertal naturforskare av i dag.

Den andra frågan berör problemet determinism eller indeterminism. Anser Ni att människan är i viss mån ansvarig för valet av sina handlingar? (Do you consider that man is in some measure responsible for his acts of choice?) Svaren äro även här överraskande. Endast sju nekande men 173 jakande. Detta sammanhänger kanhända med, att den moderna fysiken icke längre anser, att alla fysiska fenomen kan förutses lika rum enligt viss lagbundnen ordning. Man kan, som en

Astras veckade bomull packas maskinellt och omvåldes luftuätt av cellgatan. Kar-jungföropackningen innehåller ett bomullslin som bibehålls ren även sedan kartongen öppnats. Använd

ASTRA-BOMULL
— för hemspöket och toalettbordet —
I alla apothek, färg- och stöckvarusläffar
i 20, 30, 50 öre och 1 kronas kartonger.

vetenskapsman uttrycker sig, då icke antaga en teori som gör den mänskliga själen mer mekanisk än det fysiska universum.

En annan fråga gäller livet efter döden. Tror Ni att människans personlighet existerar efter kroppens död? Här är tveksamheten större. 47 uttala en bestämd tro på ett liv efter döden, under det 41 säga lika bestämt nej och de flesta avhålla sig ifrån att svara.

Till sist få de frågor: Anser Ni att den amerikanska världen utvecklingen på senare tid inom det vetenskapliga tänkandet är gynnsam för den religiösa tron? Här kommer 74 ja mot 27 nej.

Naturforskarnes personliga meningar bör ju icke tillmätas ett alltför stort värde, men tyder ändå på, att den vetenskapliga grunden till den naturalistiska nihilism, som gått stora lager av Västerlandets befolkning i blodet, kanske icke längre är så bombsäker.

TIDSKRIFTEN
QUO VADIS?

MOTTO:
Individens problem — världens problem

Problemföräldrar

Svensk fars på världs-teatern

Moderkskap och livskall

Den friaste fria skolan

Säljes överallt genom Sv. pressbyrån.
Pris 85 öre.
Årsprenumerering Kr. 6:50.

Reservoirpennor

med äkta 14 karats guldpenne bortslumpas till 2.50 pr styck.
Franco vid försöktskivlid.
J. A. FERSSON
Box 2060. Stockholm 21.

TIDEVARVET

REDAKTION:
Telefon N. 4842. Mottagningstid 10-12.

EXPEDITION:
Telefon N. 4842.
Kontorstid kl. 10-12 t. m., 1-4 e. m. Postgiro 1544.

PRENUMERATIONSPRIS:
För helår kr. 6:—, halvår kr. 3:—, kvartal kr. 1:50. Lösnummer 15 öre.

ANNONSPRIS:
I text 25 öre per millimeter.

Stockholm 1932
Zetterlund & Thelanders Boktryckeri-A.-B.

till
hushållens
nytta bli
matköpen i
kooperativa